

LEGĂMÂNT & DIALOG

LECȚII DE LEADERSHIP
CU RABINUL LORD JONATHAN SACKS

Traducere: Magda Zucker

A răspunde chemării Vaiera 5781

Istoria timpurie a omenirii este prezentată în Tora ca o serie de dezamăgiri. Dumnezeu le-a dat oamenilor libertate, iar ei au abuzat-o. Adam și Eva au mâncat din fructul interzis. Cain l-a ucis pe Abel. Într-un interval de timp relativ scurt, lumea de dinainte de Potop a ajuns să fie dominată de violență. Toate ființele în carne și oase și-au pervertit calea pe pământ. Dumnezeu a creat ordine, însă oamenii au creat haos. Chiar și după Potop, omenirea, formată din cei care au construit Turnul Babel se făcea vinovată de hubris, crezând că poate construi un turn care să “ajungă până la cer” (Gen. 11:4).

Oamenii au eșuat în a-i răspunde chemării lui Dumnezeu, acesta fiind momentul în care Avraham intră în scenă. Nu suntem siguri, la început, ce este Avraham chemat să facă. Știm că i se poruncește să își părăsească țara, locul nașterii sale, casa tatălui său și să călătorească “către țara pe care ți-o voi arăta” (Gen. 12:1) însă nu știm ce ar trebui să facă odată ajuns acolo. În această privință Tora nu ne spune nimic. Care este misiunea lui Avraham? Ce îl face special? Ce îl face să fie mai mult decât un simplu om bun într-o eră nelegiuită, precum Noah? Ce îl face pe el un lider și înaintașul unei națiuni de lideri?

Pentru a decodifica acest mister trebuie să ne amintim ce ne-a semnalat Tora înaintea acestui moment. Am sugerat în săptămânile precedente că - poate - tema cheie este eșecul asumării responsabilității. Lui Adam și Eva le lipsește responsabilitatea *personală*. Adam spune “Nu am fost eu; a fost femeia.” Eva spune “Nu am fost eu, a fost șarpele.” Este ca și cum neagă a fi autorii propriilor lor povești - ca și cum nu înțeleg nici libertatea și nici responsabilitatea pe care aceasta o presupune.

Cain nu neagă responsabilitatea *personală*. El nu spune “N-am fost eu. E vina lui Abel pentru că m-a provocat.” În schimb, el neagă responsabilitatea *morală*: “Sunt eu păzitorul fratelui meu?”

Noah pică testul responsabilității *colective*. El este un om al virtuții într-o epocă a viciului, însă nu are niciun impact asupra contemporanilor săi. El își salvează familia (și animalele) însă pe nimeni altcineva. Conform unei citiri simple a textului, nici măcar nu încearcă.

Dacă înțelegem acestea, îl înțelegem pe Avraham. El exercită responsabilitatea *personală*. În pericopa Leh Leha, se declanșează o ceartă între păstorii lui și cei ai nepotului său Lot. Văzând că acest lucru nu este o întâmplare aleatoare ci rezultatul faptului că avea prea multe vite pentru a le putea paște împreună, Avraham propune imediat o soluție:

Avraham a zis lui Lot: „Te rog, să nu fie ceartă între mine și tine sau între păstorii mei și păstorii tăi, căci suntem frați. Nu-i oare toată țara înaintea ta? Mai bine desparte-te de mine: dacă apuci tu la stânga, eu voi apuca la dreapta; dacă apuci tu la dreapta, eu voi apuca la stânga.” (Gen. 13:8-9)

Observați că Avraham nu emite nicio judecată. El nu întreabă a cui a fost vina pentru controversă. El nu întreabă cine va avea de câștigat din fiecare opțiune. El îi oferă lui Lot posibilitatea de a alege. Vede problema și acționează.

În următorul capitol din Bereishit ni se spune despre un război local, al cărui rezultat este că Lot e printre cei luați ostatici. Imediat Avraham adună luptători, îi urmărește pe invadatori, îl salvează pe Lot și, împreună cu el, pe ceilalți ostatici. Îi aduce pe aceștia în siguranță la casele lor, refuzând să primească orice răsplată a victoriei, oferită de regele recunoscător al Sodomei.

Acesta este un paragraf foarte neobișnuit - îl prezintă pe Avraham într-un mod foarte diferit de păstorul nomad pe care îl vedem în toate celelalte locuri. Acest pasaj poate fi cel mai bine înțeles în contextul poveștii lui Cain. Avraham demonstrează ca el este păzitorul fratelui său (sau al fiului fratelui său). El înțelege imediat natura responsabilității *morale*. În ciuda faptului că Lot a ales să locuiască în acel loc, cu riscurile aferente, Avraham nu spune “Siguranța lui e responsabilitatea lui, nu a mea.”

Apoi, în pericopa acestei săptămâni, Vaiera, vine un moment important: pentru prima dată o ființă umană îl contrazice pe Dumnezeu. Dumnezeu este pe cale să dea verdictul în privința Sodomei. Avraham, temându-se că orașul va fi distrus spune:

„Vei nimici Tu oare și pe cel bun împreună cu cel rău? Poate că în mijlocul cetății sunt cincizeci de oameni buni: îi vei nimici oare și pe ei și nu vei ierta locul acela din pricina celor cincizeci de oameni buni, care sunt în mijlocul ei? Departe de Tine! Cel ce judecă tot pământul nu va face oare dreptate?” (Gen. 18:23-25)

Acesta este un discurs remarcabil. Cu ce drept îl contestă un simplu muritor pe Dumnezeu Însuși?

Răspunsul scurt este că Dumnezeu însuși semnalează că ar trebui. Urmăriți cu atenție textul:

Atunci Domnul a zis: „Să ascund Eu oare de Avraham ce am să fac? Căci Avraam va ajunge negreșit un neam mare și puternic, și toate neamurile pământului vor fi binecuvântate prin el...Și Domnul a zis: „Strigătul împotriva Sodomei și Gomorei s-a mărit, și păcatul lor într-adevăr este nespus de greu. De aceea Mă voi coborî acum să văd dacă într-adevăr ce au făcut este atât de rău precum zvonul ajuns la Mine.” (Gen. 18:17-21)

Aceste cuvinte „Să ascund Eu oare de Avraham ce am să fac?” sunt un indiciu clar că Dumnezeu vrea ca Avraham să reacționeze; altfel de ce le-ar fi rostit?

Povestea lui Avraham poate fi înțeleasă doar pe fundalul poveștii lui Noah. Și acolo Dumnezeu i-a spus lui Noah dinainte că urmează să aducă o pedeapsă asupra lumii.

Atunci Dumnezeu a zis lui Noah: „Sfârșitul oricărei făpturi este hotărât înaintea Mea, fiindcă au umplut pământul de silnicie; iată, am să-i nimicesc împreună cu pământul.” (Gen. 6:13).

Noah nu a protestat. Din contra, ni se spune de trei ori că Noah “a făcut așa cum i-a poruncit Dumnezeu” (Gen. 6:22; 7:5; 7:9). Noah a acceptat verdictul. Avraham l-a contestat. Avraham a înțeles cel ce-al treilea concept pe care l-am explorat în ultimele săptămâni: responsabilitatea *colectivă*.

Oamenii din Sodoma nu era frații și surorile lui Avraham, astfel că a depășit chiar și ceea ce făcuse salvându-l pe Lot. S-a rugat în numele lor deoarece a înțeles conceptul solidarității umane, exprimat de John Donne:

Niciun om nu este o insulă,

Întreg în sine însuși...
Moartea fiecărui om mă diminuează
Căci sunt în umanitate.¹

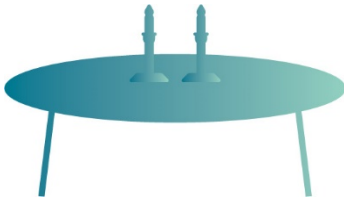
Însă rămâne o întrebare. *De ce* Dumnezeu l-a chemat pe Avraham pentru a-L contesta? E ceva ce Avraham știa și Dumnezeu nu? Această idee este absurdă. Cu siguranță răspunsul este acesta: Avraham avea să devină un model și inițiatorul unei noi credințe, una care nu va apăra status quo-ul umanității, ci-l va contesta.

Avraham trebuia să aibă curajul de a-l contesta pe Dumnezeu pentru ca descendenții săi să poată contesta conducătorii umani, așa cum au făcut Moshe și profeții. Evreii nu acceptă lumea așa cum este. Ei o contestă în numele lumii care ar putea exista. Acesta este un punct de cotitură critic în istoria omenirii: nașterea primei religii a protestului - apariția unei credințe care contestă lumea, în loc să o accepte.

Avraham nu a fost un lider convențional. El nu a condus o națiune. Nu exista încă nicio națiune pe care el să o conducă. Însă el a fost modelul leadership-ului așa cum este înțeles de iudaism. El și-a asumat responsabilitatea. El a acționat; nu a așteptat ca ceilalți să acționeze. Despre Noah, Tora ne spune "el mergea *cu* Dumnezeu" (Gen. 6:9). Însă lui Avraham, Dumnezeu îi spune "Mergi *înaintea* Mea" (Gen. 17:1), însemnând: fii un lider. Mergi înainte. Asumă-ți responsabilitatea personală. Asumă-ți responsabilitatea morală. Asumă-ți responsabilitatea colectivă.

Iudaismul este chemarea lui Dumnezeu la responsabilitate.

Shabat Shalom

ÎNTREBĂRI ÎN JURUL MESEI DE SHABAT

1. Ce ar fi putut spune sau face diferit Adam, Eva, Cain și Noah pentru a face față diferitelor responsabilități pe care le aveau?
2. Care a fost cea mai importantă calitate a lui Avraham?
3. Cum putem continua astăzi moștenirea lui Avraham?

Jonathan Sacks
The Office of Rabbi Sacks

www.RabbiSacks.org   @RabbiSacks

The Office of Rabbi Sacks, PO Box 72007, London, NW6 6RW • +44 (0)20 7286 6391 • info@rabbisacks.org

© Rabbi Sacks • All rights reserved • Biroul Rabinului Sacks este susținut de The Covenant & Conversation Trust

¹ John Donne, *Devotions Upon Emergent Occasions*, Meditation XVII.